

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Β' Λυκείου
Εξεταστικής περιόδου Ιανουαρίου 2022

ΟΝΟΜΑ: Βαθμός:
ΗΜ/ΝΙΑ: ΤΜΗΜΑ: ☺ %

Διδαγμένο Κείμενο

1. Αριστοτέλης, Προτρεπτικός προς Θεμίσωνα, απόσπασμα 9.

Ἔτι τοίνυν ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων ἐπιστήμαι, ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ αἱ ἐπιτάττουσαι, ἐν αἷς ἐστὶν ὡς ἂν ἡγεμονικωτέρας ὑπαρχούσαις τὸ κυρίως ὄν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἢ τοῦ κρίνειν ἔχουσα τὴν ὀρθότητα καὶ ἢ τῷ λόγῳ χρωμένη καὶ ἢ τὸ ὄλον ἀγαθὸν θεωροῦσα, ἥτις ἐστὶ φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης φιλοσοφίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης.

2. Επίκουρος, Επιστολή στον Μενοικέα, 122.

Μῆτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μῆτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὁμοίος ἐστὶν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὅστε φιλοσοφητέον καὶ νέῳ καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπουσίας δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

A. Να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα με βάση τις μεταφράσεις των παραπάνω κειμένων, όπως αυτές παρέχονται στο σχολικό σας εγχειρίδιο.

A1. Να επιλέξετε τη σωστή από τις προτεινόμενες απαντήσεις: (6 μονάδες)

1. Η φράση «ἐν αἷς» αναφέρεται στο:

α. αἱ χρώμεναι β. αἱ ὑπηρετοῦσαι γ. αἱ ἐπιτάττουσαι

2. Η φράση «τῷ δὲ» αναφέρεται στο:

α. νέῳ β. γέρον γ. τῶν γεγονότων

3. Το νοηματικό υποκείμενο της μετοχής «ἀπουσίας» είναι:

α. ἡ φιλοσοφία β. ἡ ἐπιστήμη γ. ἡ εὐδαιμονία

A2. Να γράψετε δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη (2 μονάδες). Να δώσετε ένα χωρίο για την καθεμιά, που να αιτιολογεί την απάντησή σας (2 μονάδες).

α. Η φιλοσοφία είναι η μόνη που χρησιμοποιεί τον ορθό λόγο και έχει συνολική θεώρηση του αγαθού.

β. Οι ηλικιωμένοι είναι υπερβολικά ώριμοι για να φιλοσοφούν.

Μονάδες **10**

B1. Να παρουσιάσετε και να αναλύσετε το επιχείρημα του Αριστοτέλη στο απόσπασμα 9 του Προτρεπτικού προς Θεμισώνα. Πώς αυτό συνδέεται με την τελεολογική αντίληψη του φιλοσόφου;
Μονάδες 10

B2. Ο Καλλικλής στον πλατωνικό Γοργία αναφέρεται στην ενασχόληση του ανθρώπου με τη φιλοσοφία τόσο σε νεαρή όσο και σε μεγαλύτερη ηλικία. Συμφωνούν οι απόψεις του με την αντίστοιχη θέση του Επικούρου, όπως αυτή προκύπτει από το παραπάνω απόσπασμα της Επιστολής προς Μενοικέα (και με βάση την νεοελληνική απόδοση που περιέχεται στο σχολικό σας εγχειρίδιο);

Στον Γοργία ο Πλάτωνας καταπιάνεται με ζητήματα ρητορικής και πολιτικής. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Σωκράτης συνομιλεί με τον Καλλικλή, έναν Αθηναίο ο οποίος έχει διδαχθεί από τους σοφιστές και υποστηρίζει το δίκαιο του ισχυρότερου, ότι δηλαδή είναι φυσικό δικαίωμα του ισχυρότερου να επιβάλλει τις επιθυμίες του στην πολιτική.

"ΚΑΛΛΙΚΛΗΣ: Η φιλοσοφία, Σωκράτη, έχει τη χάρη της, αν ασχοληθείς μαζί της με μέτρο στα νιάτα σου. Ακόμη κι αν είναι κανείς πολύ προικισμένος, εφόσον συνεχίσει να φιλοσοφεί και στην ωριμότητά του, αναγκαστικά θα αποξενωθεί από όλα όσα πρέπει να γνωρίζει, προκειμένου να γίνει ένας ολοκληρωμένος άνθρωπος. [...] Με τη φιλοσοφία είναι ωραίο να ασχολείται για μορφωτικούς λόγους και δεν είναι άπρεπο να φιλοσοφεί κανείς όσο είναι νεαρός. Όταν όμως μεγαλώσει και φιλοσοφεί ακόμη, τότε η περίπτωση είναι για γέλια και εγώ τουλάχιστον νιώθω για όσους φιλοσοφούν ότι νιώθω για όσους δυσκολεύονται να μιλήσουν και παίζουν σαν μικρά παιδιά. Τον νέο που δε φιλοσοφεί τον θεωρώ ανελεύθερο άνθρωπο, που δεν είναι άξιος για τίποτα ωραίο και μεγάλο. Όταν όμως τον δω ηλικιωμένο να φιλοσοφεί και να μη σταματάει, μου φαίνεται πια, Σωκράτη, ότι ο άνθρωπος αυτός πρέπει να φάει ξύλο [...] δεν αξίζει να λέγεται άντρας, όταν φεύγει από το κέντρο της πόλης και από τις συγκεντρώσεις, όπου [...] οι άντρες διαπρέπουν, και βουλιάζει για την υπόλοιπη ζωή του σε μια γωνιά ψελλίζοντας με τρεις τέσσερις νεαρούς".
(Πλάτων, Γοργίας 484c-486a)

Μονάδες 10

B3. Να βρείτε για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής μία (1) ομόρριζη στα δοθέντα κείμενα: ταγματάρχης, περιουσία, σχήμα, ωραίος, νερό.
Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη: «ἐπὶ Σωκράτους δὲ [...], τὸ ζητεῖν τὰ περὶ φύσεως ἔληξε, περὶ δὲ τὴν χρήσιμον ἀρετὴν καὶ πολιτικὴν ἀπέκλιναν οἱ φιλοσοφοῦντες» (Περὶ ζώων μορίων, 642 a 28 κ.εξ).
2. Κατηγοροί του ήταν ο ποιητής Μέλητος, ο ρήτορας Άνυτος και ο πλούσιος βυρσοδέψης και γνωστός πολιτικός, Λύκων.
3. Ο Σωκράτης δεν ήταν εἰρωνας, αλλά έκανε την ειρωνεία όπλο της σκέψης, όπλο της αναζήτησης και της φιλοσοφικής έρευνας.
4. Όταν ο Αριστοτέλης πήγε στην Ακαδημία ήταν τυχερός, καθώς συνάντησε στη διεύθυνση της σχολής τον Σπεύσιππο, που ως επιστήμονας ταίριαζε περισσότερο στη θετική του ιδιοσυγκρασία.
5. Τα δύο προσωνύμια που είχε δώσει ο Πλάτωνας στον Αριστοτέλη ήταν «*Νοῦς*» και «*Αναγνώστης*».

Μονάδες 10

Αδίδακτο Θέμα

Λυσίας, κατά Αλκιβιάδου Λιποταξίου Α', (14), 9 - 13.

Ο κατήγορος επικαλέστηκε τους νόμους που, κατά την άποψή του, επέβαλλαν την καταδίκη του Αλκιβιάδη για λιποταξία και δειλία, ενώ προέβλεπαν τη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων όποιου κατατασσόταν στο σώμα των ιππέων χωρίς προηγούμενη δοκιμασίαν. Και συνεχίζει τονίζοντας την ανάγκη τήρησης των νόμων και επιβολής των ποινών και αντικρούοντας τους αναμενόμενους ισχυρισμούς των υπερασπιστών του Αλκιβιάδη.

[9] Οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἦλθε πονηρίας, καὶ οὕτως ὑμῶν κατεφρόνησε καὶ τοὺς πολεμίους ἔδεισε καὶ ἰππεύειν ἐπεθύμησε καὶ τῶν νόμων οὐκ ἐφρόντισεν, ὥστε οὐδὲν αὐτῷ τούτων τῶν κινδύνων ἐμέλησεν, ἀλλ' ἐβουλήθη καὶ ἄτιμος εἶναι καὶ τὰ χρήματ' αὐτοῦ δημευθῆναι καὶ πάσαις ταῖς κειμέναις ζημίαις ἔνοχος γενέσθαι μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν πολιτῶν εἶναι καὶ ὀπλίτης γενέσθαι. [10] καὶ ἕτεροι μὲν οὐδεπώποτε ὀπλιτεύσαντες, ἰππεύοντες δὲ τὸν ἄλλον χρόνον καὶ πολλὰ κακὰ τοὺς πολεμίους πεπονηκότες, οὐκ ἐτόλμησαν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβῆναι, δεδιότες ὑμᾶς καὶ τὸν νόμον· οὕτω γὰρ ἦσαν παρεσκευασμένοι, οὐχ ὡς ἀπολουμένης τῆς πόλεως, ἀλλ' ὡς σωθησομένης καὶ μεγάλης ἐσομένης καὶ τιμωρησομένης τοὺς ἀδικοῦντας· Αλκιβιάδης δ' ἐτόλμησεν ἀναβῆναι, οὔτε εὖνους ὦν τῷ πλήθει οὔτε πρότερον ἰππεύσας οὔτε νῦν ἐπιστάμενος οὔτε ὑφ' ὑμῶν δοκιμασθεὶς, ὡς οὐκ ἐξεσόμενον¹ τῇ πόλει δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν. [11] ἐνθυμηθῆναι δὲ χρὴ ὅτι, εἰ ἐξέσται ὅ τι ἂν τις βούληται ποιεῖν, οὐδὲν ὄφελος νόμους κείσθαι ἢ ὑμᾶς συλλέγεσθαι ἢ στρατηγούς αἰρεῖσθαι. θαυμάζω δέ, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις ἀξιοῖ, ἐὰν μὲν τις προσιόντων τῶν πολεμίων τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τούτου μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι, ἐὰν δὲ τις ἐν τοῖς ὀπλίταις τεταγμένος ἐν τοῖς ἰππεῦσιν ἀναφανῆ, τούτω συγγνώμην ἔχειν. [12] καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἠγοῦμαι δικάζειν ὑμᾶς οὐ μόνον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ἀκοσμοῦντων σωφρονεστέρους ποιῆτε. ἐὰν μὲν τοίνυν τοὺς ἀγνώτας² κολάζητε, οὐδεὶς ἔσται τῶν ἄλλων βελτίων· οὐδεὶς γὰρ εἴσεται³ τὰ ὑφ' ὑμῶν καταψηφισθέντα· ἐὰν δὲ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἐξαμαρτανόντων τιμωρῆσθε, πάντες πεύσονται, ὥστε τούτω παραδείγματι χρώμενοι βελτίους ἔσονται οἱ πολῖται. [13] ἐὰν τοίνυν τούτου καταψηφίσθητε, οὐ μόνον οἱ ἐν τῇ πόλει εἴσονται, ἀλλὰ καὶ οἱ σύμμαχοι αἰσθήσονται καὶ οἱ πολέμιοι πεύσονται, καὶ ἠγήσονται πολὺ πλείονος ἀξίαν εἶναι τὴν πόλιν, ἐὰν ὀρώσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τῶν ἀμαρτημάτων μάλισθ' ὑμᾶς ὀργιζομένους καὶ μηδεμιᾶς συγγνώμης τοὺς ἀκοσμοῦντας ἐν τῷ πολέμῳ τυγχάνοντας.

1. ὡς οὐκ ἐξεσόμενον: με την ιδέα ότι δεν θα ήταν δυνατό.
2. τοὺς ἀγνώτας: τους ασήμαντους, τους άγνωστους,
3. εἴσεται: θα γνωρίζει.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος «θαυμάζω δέ, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἴ τις ἀξιοῖ ... βελτίους ἔσονται οἱ πολῖται.», των §§ 11-12.

Μονάδες 20

Γ2. Ποιες ήταν οι ενέργειες του Αλκιβιάδη που τον έφεραν στη θέση του κατηγορουμένου και που επέβαλλαν την καταδίκη του για λιποταξία και δειλία;

Μονάδες 10

Γ3.α. Να μεταφέρετε τους υπογραμμισμένους τύπους στον άλλον αριθμό: (4 μονάδες)

— θαυμάζω δέ, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἶ τις ἀξιοῖ, ἐὰν μὲν τις προσιόντων τῶν πολεμίων τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τούτου μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι, ἐὰν δέ τις ἐν τοῖς ὀπίταις τεταγμένος ἐν τοῖς ἵππευσιν ἀναφανῆ, τούτῳ συγγνώμην ἔχειν.

β. Να γράψετε ὅτι ζητείται για καθέναν ἀπὸ τους παρακάτω τύπους: (6 μονάδες)

- ἔσται: τὸ β' ενικό της **Ευκτικής** του ἴδιου χρόνου.
- ἵππεύειν: τὸ β' ενικό της **Προστακτικής** και τὸ **Απαρέμφατο** του **Αορίστου** της ἴδιας φωνῆς.
- αἰρεῖσθαι: τὸ α' ενικό της **Οριστικής** του **Αορίστου Β'** στην ἴδια φωνή.
- λαμβάνειν: τὸν ἴδιο τύπο στον **Αόριστο Β'**.
- ἄτιμος: τὴ **δοτική πτώση** του ἴδιου αριθμοῦ στο αρσενικό γένος.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να γράψετε τὴ **συντακτικὴ λειτουργία** των πλαγιόπτων προσδιορισμῶν που ἔχουν ἐπισημανθεῖ στα παρακάτω ἀποσπάσματα · να ἀντικαταστήσετε τὸν καθένα ἀπὸ **ἄλλη πτώση** με **ἀνάλογη**, ἰσοδύναμη / ὅμοια ἢ συγγενὴ λειτουργία: (4 μονάδες)

— καὶ ἕτεροι μὲν οὐδεπώποτε ὀπλιτεύσαντες, ἵππεύοντες δὲ τὸν ἄλλον χρόνον καὶ πολλὰ κακὰ τοὺς πολεμίους πεποικότες, οὐκ ἐτόλμησαν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβῆναι, δεδιότες ὑμᾶς καὶ τὸν νόμον·

— θαυμάζω δέ, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἶ τις ἀξιοῖ, ἐὰν μὲν τις προσιόντων τῶν πολεμίων τῆς πρώτης τάξεως τεταγμένος τῆς δευτέρας γένηται, τούτου μὲν δειλίαν καταψηφίζεσθαι, [...].

β. Να γράψετε τὴν **συντακτικὴ λειτουργία** των ὁρῶν που ἔχουν ἐπισημανθεῖ στο παρακάτω ἀπόσπασμα: (6 μονάδες)

— [12] καὶ μὲν δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἡγοῦμαι δικάζειν ὑμᾶς οὐ μόνον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ἀκοσμοῦντων σωφρονεστέρους ποιῆτε. [...] · οὐδεὶς γὰρ εἴσεται τὰ ὑφ' ὑμῶν καταψηφισθέντα· ἐὰν δὲ τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ἐξαμαρτανόντων τιμωρῆσθε, πάντες πεύσσονται, ὥστε τούτῳ παραδείγματι χρώμενοι βελτίους ἔσονται οἱ πολῖται. [13] ἐὰν τοῖνυν τούτου καταψηφίσθητε, οὐ μόνον οἱ ἐν τῇ πόλει εἴσονται, ἀλλὰ καὶ οἱ σύμμαχοι αἰσθήσονται καὶ οἱ πολέμιοι πεύσσονται, καὶ ἡγήσονται πολὺ πλείονος ἀξίαν εἶναι τὴν πόλιν, ἐὰν ὀρώσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τῶν ἀμαρτημάτων μάλισθ' ὑμᾶς ὀργιζομένους [...]

Μονάδες 10

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ, ΕΡΡΩΣΘΕ !!!

... και ἐς νέωτα
(: και του χρόνου)